

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Маслій Олександра Анатоліївна*, кандидат економічних наук, доцент
Белкіна Марія Олександрівна

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

*ORCID 0000-0003-2184-968X

© Маслій О.А., 2021

© Белкіна М.О., 2021

Стаття отримана редакцією 12.11.2021 р.

The article was received by editorial board on 12.11.2021

Вступ. Стабільність функціонування ринкової економіки в умовах численних викликів і загроз значною мірою визначається рівнем розвитку та станом страхового ринку країни. Актуалізація проблематики розвитку страхового ринку під впливом пандемії COVID-19 зумовлена її неоднозначним впливом, оскільки, з одного боку, епідемічна небезпека – це джерело загроз, а з іншого – драйвер розвитку нових видів особистого страхування, зокрема медичного, у відповідь на зростання захворюваності й наявність високого рівня ризику у цій сфері.

Запровадження карантинних обмежень відобразилося на всіх сферах діяльності – суб'єкти підприємництва змушені або скорочувати штати працівників задля збереження платоспроможності, або припиняти свою діяльність. Унаслідок цього, за даними Державної служби статистики України, у березні 2020 року рівень безробіття в Україні зріс на 22% порівняно з аналогічним періодом 2019 року, а за підсумками II кварталу 2021 року склав 10,3% проти 8,6% у докризовий 2019 рік [10]. Уведення жорстких карантинних обмежень на глобальному рівні спричинило застій економіки, банкрутство значної кількості суб'єктів господарювання, скасування будь-якого транспортного сполучення між країнами, зростання державних боргів багатьох країн світу та ін. На національному рівні дестимулюючий вплив на фінансові ринки, туристичний сектор, порушення ланцюгів постачання товарів і послуг – це далеко не повний перелік загроз економічній безпеці України в умовах пандемії.

Не минули зміни й страхову сферу, значення якої в умовах кризи та зростаючої кількості ризиків і загроз набуває неабиякого значення, тому актуальність теми дослідження визначається стрімкими перетвореннями на страховому ринку, спричиненими пандемією COVID-19 та потребою аналізу основних показників діяльності страхового ринку України для визначення впливу пандемії на його розвиток.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. За результатами узагальнення наукових праць таких українських та зарубіжних учених, як Х. Крамер, О. Козьменко, Н. Боверс, Х. Гадвігер, В. Базилевич, Д. Бабенко, Дж. Рейнхард, О. Вовчак, Н. Фесенко й багатьох інших, які заклали основи і розвивали теорію страхування, економічного ризику у страхуванні та розвитку страхового ринку, варто відзначити, що, зважаючи на новизну проблеми, на сьогодні дослідження, котрі стосуються змін і нововведень на страховому ринку в умовах пандемії, є недостатньо вичерпними.

Метою статті є дослідження основних змін на страховому ринку України під впливом пандемії COVID-19 та напрямів його подальшого розвитку.

Основний матеріал і результати. У сучасних умовах численних викликів, ризиків та загроз страхові послуги відіграють важливу роль в управлінні ризиками, розподілі заощаджень і зростанні ринку капіталу. Страховий ринок як частина фінансового ринку сприяє мінімізації загроз економічній безпеці як на мікро-, так і на макрорівні, посткризовому відновленню та економічному розвитку.

Рівень розвитку страхового ринку України порівняно з іншими країнами є досить низьким за величиною активів страховиків і за споживанням страхових послуг. Показник проникнення страхування, який визначається як співвідношення обсягу залучених страхових премій до ВВП, становить в Україні

1,4%, тоді як у європейських країнах він становить 5,0%, а в середньому у світі – 6,1%. Показник щільності страхування, що відображає розмір страхової премії на одну особу, в Україні перебуває на дуже низькому рівні та на кінець 2018 року становив лише 34 дол. США на рівні з країнами Близького Сходу й Африки [9].

Проте, незважаючи на порівняно низький рівень розвитку страхового ринку України, у докризовий період спостерігалася позитивна тенденція за його ключовими показниками, що дозволило українському ринку страхування за підсумками 2019 року ввійти в десятку найдинамічніших національних страхових ринків світу. Але у зв'язку з пандемією та зміною регулятора протягом 2020–2021 рр. відбуваються суттєві зміни. Так, кількість страхових компаній на українському ринку стрімко скорочується – з 225-ти станом на 30 червня 2020 року до 181-ї станом на 30 червня 2021 року, оскільки не всі компанії з урахуванням карантинних обмежень змогли виконати нормативи регулятора й організувати якісну роботу шляхом упровадження онлайн-сервісів як необхідної умови для повноцінної діяльності під час пандемії.

Вплив пандемії відобразився на структурі страхового ринку. Для прикладу, показники його найбільш динамічного докризового сегмента – туристичного страхування – суттєво погіршилися через карантинні обмеження та зменшення кількості українців, що виїжджають за кордон, зокрема з туристичною метою, і трудових мігрантів. Так, у 2018 та 2019 роках потік туристів і трудових мігрантів збільшився на 5,2 та 5,6% відповідно, а у 2020 році відбувся спад через карантин і все ще існуючі обмеження [15]. Якщо аналізувати показники страхування в туристичній галузі, то у першому півріччі 2020 року спостерігалася падіння обсягу зібраних страхових премій за цим видом страхування вдвічі порівняно з відповідним періодом 2019 року. Але, як тільки відновилася можливість подорожувати, показники туристичного страхування з обов'язковим покриттям ризику COVID-19 продемонстрували позитивну динаміку і за підсумками першого півріччя 2021 року досягли докризових значень.

Крім цього, майже зник такий драйвер медичного страхування при виїзді за кордон, як включення додаткового медичного страхування у соціальні пакети, що стрімко розвивалося до 2020 року з метою утримання цінних співробітників великим бізнесом і в першу чергу ліквідувалося, враховуючи поточні економічні проблеми. Також зменшилася кількість укладених договорів зі страхування домашнього майна через скорочення потреби в ньому у зв'язку з перебуванням людей переважно вдома, а також зі страхування цивільної авіації внаслідок скорочення авіаперевезень.

У цілому, в умовах пандемії стала помітною тенденція до спаду показників за страховими продуктами, які були пов'язані з туризмом, та зростання попиту на страхові продукти обов'язкового страхування, яке займає найбільшу частку в структурі зібраних страхових премій на українському ринку. Найпоширенішими серед зазначених страхових послуг є обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) та придбання поліса КАСКО у випадку оформлення кредиту для купівлі авто, на які у 2020 році припадало більше 35% всіх страхових премій. За даними Моторного (транспортного) страхового бюро України [14], сума зібраних страхових платежів за ОСЦПВ за перший квартал 2021 року зросла на 20% до 1,3 млрд грн головним чином завдяки розширенню можливостей придбання поліса онлайн.

Разом із цим специфіка впливу пандемії саме на страховий ринок проявляється у стимулюванні окремих його секторів і виникнення нових страхових продуктів. Епідемічна небезпека зумовила розвиток таких сегментів, як страхування життя від «смерті з будь-якої причини» та страхування здоров'я «від коронавірусу» через зростання побоювань населення за своє здоров'я в умовах економічної нестабільності, тому що покупка поліса коштує відносно недорого, але дозволяє отримувати якісну медичну допомогу, що особливо актуально в умовах епідемічної небезпеки. Так, у 2020 році частка медичного страхування в загальному обсязі страхування, за даними НБУ, складала 16%, у першому півріччі 2021 року – 13%, проти 8,4% у докризовий 2019 рік [11].

Порівняльну характеристику програм медичного страхування, які забезпечують фінансову підтримку в разі захворювання COVID-19 і розроблені страховими компаніями України, наведено в табл. 1.

У рамках антикризових заходів, що стосуються страхового ринку, Постановою Кабміну № 480 від 12 червня 2020 року [16] було введено в дію новий продукт «Страхування подорожуючих іноземців по території України на випадок інфікування COVID-19», який став обов'язковим для всіх іноземців при в'їзді на територію України. За цим полісом страховики залежно від обраної клієнтом програми

Програми медичного страхування страхових компаній в Україні, які забезпечують фінансову підтримку в разі захворювання COVID-19

Страхова компанія	Назва страхової програми	Умови страхування		
		Страхова сума	Страховий платіж	Строк дії договору
UNIVERSALNA	Програми страхування від коронавірусу COVID-19 (максимум, преміум, базова, економ)	5–100 тис. грн	300–12200 грн	3/6/12 місяців
ARX	Антивірус від ARX	10–50 тис. грн	від 300 грн	3/6 місяців
Провідна	СТОП.КОРОНАВІРУС	50 тис. грн	від 225 грн	6 місяців
VUSO	Поліс COVID (лайт, стандарт, преміум)	до 200 тис. грн	795–4740 грн	3/12 місяців
ІНГО	Коронозахист+	30–100 тис. грн	від 400 грн	6 місяців
Альфа Страхування	Страхування на випадок захворювання COVID-19	50 тис. грн	500–2199 грн	6/12 місяців
Місто	COVID-STOP	40 тис. грн	200–2400 грн	1/3/6 місяців
Salamandra	COVID-19+ та COVID-19	25 тис. грн	99–299 грн	6/12 місяців

Джерело: складено за даними офіційних веб-сайтів страхових компаній

страхування можуть у разі настання страхового випадку профінансувати послуги з амбулаторно-поліклінічної допомоги, зокрема консультації спеціалістів, послуги медичного персоналу, медикаментозне забезпечення при амбулаторно-поліклінічній допомозі, невідкладну стаціонарну допомогу, телемедичну консультацію (але не більше однієї у період обсервації).

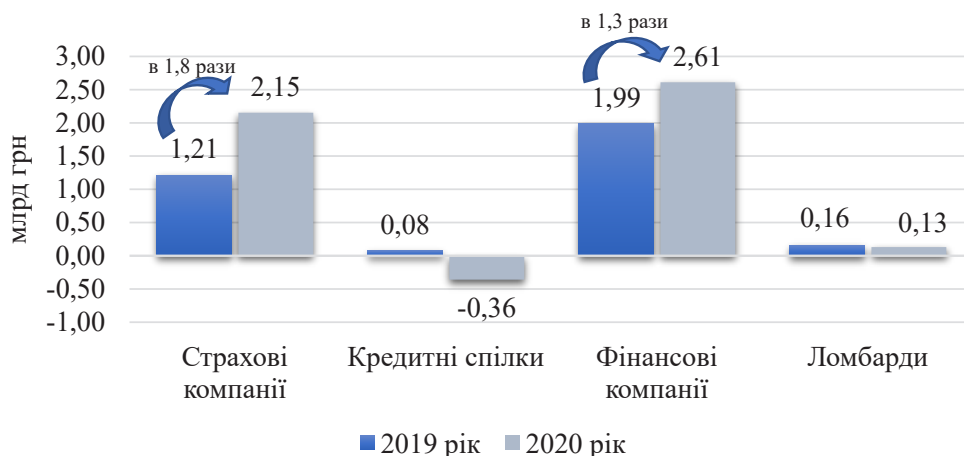
У випадку зі страхуванням подорожуючих за кордон українців було розширено покриття вже існуючого договору страхування подорожуючих за кордон і з 24 липня 2020 року в дані поліса включено покриття додаткового страхового ризику – COVID-19. У межах установленого ліміту згідно з умовами договору подорожуючим оплачуються: діагностика (за наявності підозри на COVID-19) і лікування COVID-19, а також у крайньому випадку – медична евакуація та репатріація тіла (праху) [6].

Згідно з прийнятими змінами в Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» [17] щодо виплати страхових компенсацій медичним працівникам у разі отримання ними групи інвалідності або смерті внаслідок COVID-19 державою передбачені страхові виплати на випадок інвалідизації (630 тис. грн) чи смерті (1,5 млн грн) унаслідок коронавірусної хвороби медичних працівників, проте деякі українські лікарні ще на початку епідемії до ухвалення цього Закону почали страхувати своїх працівників не тільки від смерті, але й від самої хвороби.

Отже, пандемія COVID-19 досить суттєво вплинула на страховий ринок України, стимулюючи пошук страховиками нових каналів збуту продукції та диверсифікацію страхових послуг. У результаті таких змін, на відміну від інших секторів національної економіки, страховий ринок в умовах карантинних заходів і зниження економічної активності населення продемонстрував зростання (валові страхові премії у 2020 році зросли на 1,1 % порівняно з 2019 роком, аналогічна тенденція спостерігається за підсумками першого півріччя 2021 року [11] (рис. 1). У цілому, обсяг страхових премій за звітний період становив 21 млрд грн.

Підсумки роботи установ небанківського фінансового сектора протягом 2019–2020 рр. засвідчили стабільне зростання фінансових результатів страхових компаній в Україні, на відміну від решти його суб'єктів (рис. 1), що досягнуто за рахунок помірного зростання страхових премій, збереження сталих показників збитковості, а також уникнення знецінення активів. Так, чистий прибуток страховиків, незважаючи на кризу, зумовлену пандемією COVID-19, та скорочення кількості страхових компаній, які не виконали вимог регулятора, протягом 2020 року збільшився в 1,8 рази з 1,21 до 2,15 млрд грн.

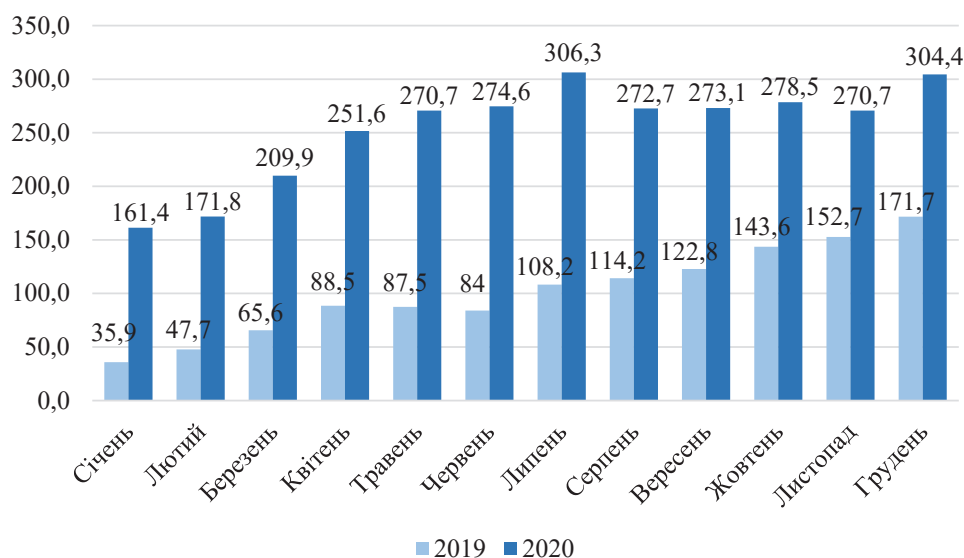
Попри жорсткі карантинні обмеження у першому півріччі 2020 року сектор страхування життя зріс на 10%, а лідер ринку СК «МетЛайф» відіграла роль драйвера зростання, адже обсяг зібраних нею премій збільшився на 24%. Обсяги премій як зі страхування життя, так і з ризикових видів страхування у першому півріччі 2021 року проти аналогічного періоду 2020 року збільшилися на 18,0% та становили 2,7 і 22,1 млрд грн відповідно [11]. Частка лідерів ринку страхування, не пов'язаного зі страхуванням життя, у загальному обсязі премій також зросла у першому півріччі 2020 року, збільшивши концентрацію ринку в середньому на 5%.

Рис. 1. Динаміка чистих фінансових результатів небанківських фінансових установ України протягом у 2019–2020 рр.

Джерело: складено за даними Національного банку України [11]

У цілому, у 2020 році внаслідок пандемії кількість страхових полісів скоротилася на 25,9% порівняно з аналогічним періодом 2019 року, обсяг валових премій у сегменті загального страхування зменшився на 21%, а коефіцієнт збитковості по страхуванню, що не пов'язане зі страхуванням життя, збільшився з 27 до 41% протягом 9-ти місяців 2020 року (найважчого періоду «коронакризи»). Разом із цим розмір страхових премій за електронним контрактами за 9 місяців 2020 року склав 1,12 млрд грн, що на 288% більше, ніж за аналогічний період 2019 року [2]. Зокрема, найвищі темпи зростання кількості електронних полісів спостерігаються за ОСЦПВ (рис. 2).

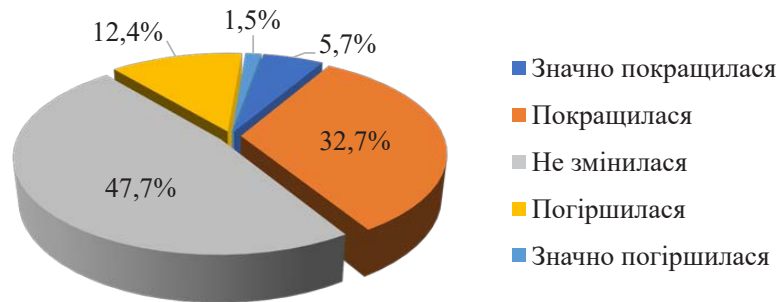

Рис. 2. Динаміка кількості електронних полісів автострахування в Україні за січень-грудень 2019–2020 років, тис. шт.

Джерело: складено за даними Моторного (транспортного) страхового бюро України [14]

За результатами дослідження очікувань учасників страхового ринку України під час пандемії і невизначеності, що проведене Forinsurer, тільки 14% респондентів визнали, що ситуація в їх компанії за останній рік погіршилася, а 86% вважають, що вона поліпшилася або не змінилася (рис. 3).

У цілому ж, основні показники діяльності страхового ринку не зазнали масштабних змін, незважаючи на зменшення активності за туристичним страхуванням, а за деякими сферами виявлено позитивну динаміку завдяки диверсифікації страхових продуктів і впровадженню нових методів просування страхових послуг, що свідчить про розвиток страхового ринку під впливом пандемії.

Рис. 3. Відповіді респондентів на запитання «Як змінилася ситуація у вашій компанії порівняно з попереднім роком?»

Джерело: складено за даними Forinsurer [19]

Висновки. Страховий ринок України перебуває на етапі становлення, поступово адаптуючись до сучасних вимог. В умовах викликів, ризиків та загроз, пов'язаних із пандемією COVID-19, страховий ринок як України, так і інших країн світу має додаткові можливості для розвитку через зростання попиту на ньому, в результаті чого спостерігається розширення страхового поля, зростання кількості страхувальників та укладених договорів страхування, збільшення обсягу зібраних страхових премій, що сприяє розвитку страхового ринку. Для стимулювання розвитку страхового ринку в Україні необхідно перейняти закордонний страховий досвід і змінити власні операційні моделі, зокрема: удосконалити механізм державного регулювання діяльності страхових компаній; адаптувати страхове законодавство до світових стандартів; впровадити новітні страхові технології та стандарти ведення юридичної практики в цій сфері тощо.

Для страхового ринку, на відміну від інших сфер національної економіки, пандемія є рушієм розвитку, оскільки зростаючий рівень ризику в особистому страхуванні сприяє зростанню попиту на страхові продукти медичного страхування. Так, у відповідь на виклик пандемії страховики розробили програми страхування на випадок захворювання COVID-19, що стимулювало розвиток особистого страхування. Більшість страховиків пропонують в умовах сьогодення телемедицину в доповнення до розроблених програм страхування, що є новим напрямом розвитку страхового ринку. Разом із цим в умовах карантинних обмежень прогнозовано зростає кількість оформлених електронних полісів, що значно спрощує процедуру страхування та сприяє розширенню страхового поля, зростанню кількості оформлених договорів страхування, збільшенню обсягу зібраних страхових премій та в результаті – розвитку страхового ринку. Додаткові можливості для розвитку ринку страхування пов'язані із введенням більшістю країн обов'язкового страхування медпрацівників і подорожуючих при перетині кордону.

За результатами проведеного дослідження, можна з великою часткою впевненості стверджувати, що виявлені під впливом пандемії тенденції будуть визначати подальший розвиток страхового ринку в майбутньому, тому страхові компанії повинні адаптуватися до сучасних умов, своєчасно реагувати на виклики, розробляючи інноваційні рішення, що слугуватиме драйвером розвитку страхового ринку в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Onyshchenko S., Maslii O., Ivanyuk B. The impact of the external environment on the economic security of Ukrainian business. *Economics and Region*. 2020. № 1(76). P. 22–29.
2. Shevchuk O., Kondrat I., Stanienda J. Pandemic as an accelerator of digital transformation in the insurance industry: evidence from Ukraine. *Insurance Markets and Companies*. 2020. № 11(1). P. 30–41.
3. Insurance Markets in Figures. *OECD*. 2020. URL: <http://www.oecd.org/daf/fin/insurance/Insurance-Markets-in-Figures-2020.pdf>
4. Baumann N. Understanding COVID-19's impact on the insurance sector. 2020. URL: <https://www2.deloitte.com/global/en/pages/about-deloitte/articles/covid-19/understanding-covid-19-s-impact-on-the-insurance-sector-.html> (дата звернення: 12.10.2021).
5. Corradi D., Seidl T., Wick E. The 2020 Insurance Value Creators Report. 2020. URL: <https://www.bcg.com/publications/2020/insurance-value-creators-report> (дата звернення: 29.08.2021).
6. Авто, майно, життя: що страхують українці і як вплинув карантин. URL: <https://economics.segodayna.ua/ua/economics/enews/chashche-vsegoukraincy-strahuyut-avto-a-rezhe-zhizn-kak-izmenilas-situaciya-posle-vvedeniya-karantina1426504.html> (дата звернення: 20.09.2021).

7. Вовчак О.Д. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України : підручник. Київ : Знання, 2011. 391 с.
8. Маслій О.А., Іванюк Б.М. Небезпека пандемії COVID-19 економічній безпеці бізнесу в Україні. Perspectives of world science and education: XIII International scientific and practical conference (September 9-11, 2020). CPN Publishing Group, Osaka, Japan, 2020. P. 195–199.
9. Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні: Біла книга. Національний банк України. Київ, 2020. 27 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4
10. Зайнятість та безробіття населення. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2020/06/77.pdf> (дата звернення: 10.09.2021).
11. Звітність за перше півріччя 2020 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/covid-19-pomirno-vplynuv-na-strahovikiv-prote-istotno-poznachivsy-na-kredituvanni-nebankivskimi-ustanovami-zvitnist-za-pershe-pivrichchya-2020> (дата звернення: 08.10.2021).
12. Chester A., Johansson S., Kauderer S., Michel-Kerjan E., Pinkes A. Coronavirus response: Short- and long-term actions for P&C insurers. 2020. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/coronavirus-response-short-and-long-term-actions-for-p-and-c-insurers> (дата звернення: 02.11.2020).
13. Маслій О.А., Белкіна М.О. Тенденції на страховому ринку України під впливом пандемії. Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (22 жовтня 2020 року). Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2020. С. 34–36.
14. Моторне (транспортне) страхове бюро України. URL: <http://www.mtsbu.ua/ua/> (дата звернення: 02.11.2021).
15. Новий регулятор + коронавірус: як змінився ринок страхування України під час пандемії. *delo.ua*. 2020. URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/novij-reguljator-covid-19-jak-zminivsja-rinok-st-372924/> (дата звернення: 01.11.2021).
16. Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.07.2021).
17. Про внесення змін до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» щодо запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 13 квітня 2020 р. № 555-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-20#Text> (дата звернення: 22.07.2021).
18. Фесенко Н.В., Яремченко Л.М. Стан та перспективи функціонування страхового ринку України в умовах глобалізації. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 28–34. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2019/7.pdf (дата звернення: 08.10.2021).
19. Форіншурер. 2020. URL: <https://forinsurer.com/> (дата звернення: 15.10.2021).

REFERENCES:

1. Onyshchenko S., Maslii O., Ivanyuk B. (2020). The impact of the external environment on the economic security of Ukrainian business. *Economics and Region*, no. 1(76), pp. 22–29.
2. Shevchuk O., Kondrat I., Stanienda J. (2020). Pandemic as an accelerator of digital transformation in the insurance industry: evidence from Ukraine. *Insurance Markets and Companies*, no. 11(1), pp. 30–41.
3. Insurance Markets in Figures. *OECD* (2020). Available at: <http://www.oecd.org/daf/fin/insurance/Insurance-Markets-in-Figures-2020.pdf>
4. Baumann N. (2020). Understanding COVID-19's impact on the insurance sector. Available at: <https://www2.deloitte.com/global/en/pages/about-deloitte/articles/covid-19/understanding-covid-19-s-impact-on-the-insurance-sector.html> (accessed October 12, 2021).
5. Corradi D., Seidl T., Wick E. (2020). The 2020 Insurance Value Creators Report. Available at: <https://www.bcg.com/publications/2020/insurance-value-creators-report> (accessed June 29, 2021).
6. Avto, maino, zhyttia: shcho strakhuiut ukraintsi i yak vplynuv karantyn. Available at: <https://economics.segodnya.ua/ua/economics/enews/chashche-vsegoukraincy-strahuyut-avto-a-rezhe-zhizn-kak-izmenilas-situaciya-posle-vvedeniya-karantina1426504.html> (accessed September 20, 2021).
7. Vovchak O.D. (2011). Stan ta perspektyvy rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy: pidruchnyk. Kyiv: Znannia, 391 p.
8. Maslii O.A., Ivanyuk B.M. (2020). Nebezpeka pandemii COVID-19 ekonomichnii bezpetsi biznesu v Ukraini. Perspectives of world science and education: KhIII International scientific and practical conference (September 9-11, 2020). CPN Publishing Group, Osaka, Japan, pp. 195–199.
9. Maibutnie rehuliuвання rynku strakhuvannya v Ukraini: Bila knyha. Natsionalnyi bank Ukrainy. Kyiv, 2020. 27 p. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4
10. Zainiatist ta bezrobittia naselennia. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2020/06/77.pdf> (accessed September 10, 2021).
11. Zvitnist za pershe pivrichchia 2020 roku. Natsionalnyi bank Ukrainy. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/covid-19-pomirno-vplynuv-na-strahovikiv-prote-istotno-poznachivsy-na-kredituvanni-nebankivskimi-ustanovami-zvitnist-za-pershe-pivrichchya-2020> (accessed October 08, 2021).
12. Chester A., Johansson S., Kauderer S., Michel-Kerjan E., Pinkes A. (2020). Coronavirus response: Short- and long-term actions for P&C insurers. Available at: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/coronavirus-response-short-and-long-term-actions-for-p-and-c-insurers> (accessed November 02, 2021).
13. Maslii O.A., Bielkina M.O. (2020). Tendentsii na strakhovomu rynku Ukrainy pid vplyvom pandemii. *Rozvytok finansovoho rynku v Ukraini: zahrozy, problemy ta perspektyvy*: materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi kon-

ferentsii (22 zhovtnia 2020 roku). Poltava: Natsionalnyi universytet «Poltavska politekhnika imeni Yurii Kondratiuka», pp. 34–36.

14. Motorne (transportne) strakhove biuro Ukrainy. Available at: <http://www.mtsbu.ua/ua/> (accessed November 02, 2021).

15. Novyi rehuliator + koronavirus: yak zminyvsia rynek strakhuvannia Ukrainy pid chas pandemii. *delo.ua*. 2020. Available at: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/novij-reguljator-covid-19-jak-zminivjsja-rinok-st-372924/> (accessed November 01, 2021).

16. Pro vnesennia zmin do deiakykh aktiv Kabinetu Ministriv Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 chervnia 2020 r., no. 480. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2020-%D0%BF#Text> (accessed July 22, 2021).

17. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro zakhyst naselennia vid infektsiinykh khvorob» shchodo zapobihan-
nia poshyrenniu koronavirusnoi khvoroby (COVID-19): Zakon Ukrainy vid 13 kvitnia 2020 r., no. 555-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-20#Text> (accessed July 22, 2021).

18. Fesenko N.V., Yaremchenko L.M. (2019). Stan ta perspektyvy funktsionuvannia strakhovoho rynku Ukrainy v umovakh hlobalizatsii. *Ekonomika ta derzhava*, no. 8, pp. 28–34. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2019/7.pdf (accessed October 08, 2021).

19. Forinshurer (2020). Available at: <https://forinsurer.com/> (accessed October 15, 2021).

УДК 368:338.1

JEL G22, H12

Маслій Олександра Анатоліївна, кандидат економічних наук, доцент. **Белкіна Марія Олександрівна**. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Вплив пандемії на розвиток страхового ринку України.**

На основі узагальнення результатів наукових досліджень особливостей функціонування й значення страхового ринку у фінансовій системі країни доведено, що страхові послуги відіграють важливу роль в управлінні ризиками, розподілі заощаджень і зростанні ринку капіталу в сучасних умовах численних викликів, ризиків та загроз. Доведено, що рівень розвитку страхового ринку України є низьким порівняно з іншими країнами світу за ключовими показниками (проникненням і щільністю страхування), проте темпи його зростання є високими. Проведено порівняльний і трендовий аналіз показників розвитку страхового ринку та виявлено позитивну динаміку, незважаючи на зменшення активності за туристичним, авіаційним і майновим страхуванням. Натомість встановлено зростання попиту на страхові продукти обов'язкового страхування, яке займає найбільшу частку в структурі зібраних страхових премій на українському ринку страхування. Досліджено специфіку впливу пандемії на страховий ринок, яка проявляється у стимулюванні окремих його секторів та виникненні нових страхових продуктів. Встановлено, що для страхового ринку, на відміну від інших сфер національної економіки, пандемія є рушієм розвитку, оскільки зростаючий рівень ризику в особистому страхуванні сприяє підвищенню попиту на страхові продукти медичного страхування. Доведено, що вплив пандемії на страховий ринок полягає у диверсифікації страхових програм, розширенні страхового поля, зростанні кількості страхувальників та укладених договорів страхування, зокрема в медичному страхуванні, збільшенні обсягу зібраних страхових премій, а також цифровізації процесу надання страхових послуг через оформлення електронних страхових полісів, упровадженні клієнто-орієнтованих бізнес-моделей, що сприяє розвитку страхового ринку. Розглянуто фінансові результати діяльності страхових компаній в Україні й ідентифіковано, що темпи їх зростання є найвищими серед усіх небанківських фінансових установ в умовах пандемії. Визначено напрями розвитку страхового ринку України в умовах епідемічної небезпеки, що ґрунтуються на розробленні інноваційних рішень та диверсифікації діяльності у відповідь на появу нових ризиків.

Ключові слова: страховий ринок, пандемія, епідемічна небезпека, виклики, ризики, загрози, напрями розвитку.

UDC 368:338.1

JEL G22, H12

Oleksandra Maslii, PhD in Economics, Associate Professor. **Mariia Bielkina**. National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic». **Impact of the pandemic on the development of the Ukrainian insurance market.**

Based on the generalization of functioning features and insurance market importance in the financial system of the country it was proved that insurance services play an important role in risk management, savings distribution and capital market growth in modern conditions of numerous challenges, risks and threats. It proved that the level of Ukraine's insurance market development is low compared to other countries in the world in key indicators (penetration and density of insurance), but its growth rate is high. The comparative and trend analysis of the insurance market development indicators was carried out. It was revealed positive dynamics on the main indicators, despite the decrease in activity on travel, aviation and property insurance. Instead, there was a growing demand for compulsory insurance products, which occupies the largest share in the structure of collected insurance premiums in the Ukrainian insurance market. The specifics of the pandemic impact on the insurance market, which is manifested in the stimulation of certain sectors and the emergence of new insurance products, have been studied. It was established that for the insurance market, unlike other areas of the national economy, the pandemic is a driver of development, as the growing level of risk in personal insurance contributes to increasing demand for health insurance products. It was revealed the insurance programs diversification, the insurance field expansion, an increase in the number of policyholders and concluded insurance contracts, in particular in health insurance, the increase in the volume of collected insurance premiums, as well as the digitalization of insurance services provision through the registration of electronic insurance policies, the introduction of client-oriented business models, which contributes to the insurance market development. The financial results of insurance companies in Ukraine were considered. It was identified that their growth rates are the highest among all non-bank financial institutions in a pandemic. The directions of the Ukraine insurance market development in the conditions of epidemic danger based on innovative decisions development and diversification of activity in response to emergence of new risks were defined.

Key words: insurance market, pandemic, epidemic danger, challenges, risks, dangers, directions of development.